Sudan

GIDA SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

T.C. HARTUM TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ
Raporu Hazırlayan: T.C. Hartum Ticaret Müşavirliği
Rapor Dönemi: 2026

İÇİNDEKİLER

1. Sudan Pazarında Gıda Sektörü
   1.1. Gıda Sektöründe Üretim
   1.2. Ortalama Üretici Fiyatları
   1.3. Yerli Üretici Firmalar ve Üretici Birlikleri
   1.4. Perakende ve Toptan Satışlar
2. Sudan'ın Gıda Sektöründe Dış Ticareti
   2.1. En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler
   2.2. En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler
   2.3. Başlıca İthal Gıda Ürünleri
   2.4. Başlıca İhraç Gıda Ürünleri
3. Türkiye'nin Sudan Gıda Pazarındaki Konumu
   3.1. Türkiye'nin Sudan'a Gıda İhracatı
   3.2. Türkiye'nin Başlıca Gıda İhracat Kalemleri
   3.3. Türkiye-Sudan Gıda Ticareti İçin Potansiyel Alanlar
4. İhracat Yoluyla Pazara Giriş
   4.1. Hedef Bölgeler ve Şehirler
   4.2. Önde Gelen Firmalar ve Pazar Yapısı
   4.2.1. İlgili Oda, Birlik ve Dernekler
   4.2.2. İthalatçı Firma Bilgilerine Ulaşılabilecek Kaynaklar
   4.3. Zorunlu İthalat Belgeleri
   4.4. Sevk Öncesi İnceleme ve Uygunluk Kontrolleri
   4.5. Önemli Fuarlar
   4.6. Ticaret Heyetleri
   4.7. Kamu İhaleleri
   4.8. Ticaret Anlaşmaları
   4.9. Tercihli Tarife Belgeleri
   4.10. Standartlar
   4.11. Etiketleme
   4.12. Ambalajlama
   4.13. Lojistik
   4.14. Dağıtım Kanalları
   4.15. E-Ticaret
   4.16. Tanıtım ve Pazarlama
   4.17. Tüketici ve Alıcı Tercihleri
   4.18. Vergiler
   4.19. Tarife Dışı Engeller
5. Türk İhracatçılarını Bekleyen Fırsatlar
6. Türk İhracatçılarını Bekleyen Tehditler
7. Firmalara Öneriler
8. Diğer Hususlar
9. Genel Değerlendirme
10. Yararlı Adresler
11. Kaynakça

1. SUDAN PAZARINDA GIDA SEKTÖRÜ

Sudan'ın gıda sektörü, tarımsal üretim, hayvancılık, gıda ticareti ve gıda işleme faaliyetlerinin birlikte oluşturduğu geniş bir ekonomik alandır. Ülkenin geniş tarım alanları, Nil Nehri havzası, yağışa dayalı tarım bölgeleri ve önemli hayvancılık varlığı, gıda sektörünün uzun vadeli üretim potansiyelini desteklemektedir.

Bununla birlikte, Nisan 2023'te başlayan çatışmalar tarımsal üretim, girdi tedariki, ulaşım, depolama, işleme tesisleri ve yerel pazarların işleyişinde önemli bozulmalara yol açmıştır.
Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün Eylül 2026 tarihli ülke değerlendirmesine göre 2025 yılı toplam tahıl üretiminin yaklaşık **5,2 milyon ton** olduğu ve bunun 2024 yılına göre yaklaşık %22, beş yıllık ortalamaya göre ise %19 daha düşük olduğu tahmin edilmektedir. 2026 yılı için tahıl ithalat ihtiyacının yaklaşık **2,8 milyon ton**, ağırlıklı olarak buğday olması beklenmektedir.

1.1. Gıda Sektöründe Üretim

Sudan'da başlıca tarımsal ve gıda üretim alanları şunlardır:

- Sorgum
- Darı
- Buğday
- Susam
- Yer fıstığı
- Ayçiçeği ve diğer yağlı tohumlar
- Arap zamkı
- Meyve ve sebzeler
- Şeker ve şeker kamışı
- Süt ve süt ürünleri
- Et ve canlı hayvan
- Balıkçılık ve su ürünleri
- Balıkçılık ürünleri

Gıda sanayisi açısından özellikle tahıl öğütme, yağlı tohumların işlenmesi, bitkisel yağ üretimi, süt ürünleri, et işleme, meyve-sebze işleme, unlu mamuller ve paketli gıda alanlarında kapasite geliştirme ihtiyacı bulunmaktadır.

1.2. Ortalama Üretici Fiyatları

Gıda ürünlerinde üretici fiyatları bölge, sezon, ürün kalitesi, ulaşım maliyetleri, döviz kuru ve güvenlik koşullarına göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Bu nedenle, özellikle tahıl, yağlı tohum, hayvansal ürün ve işlenmiş gıda ürünlerinde tek bir ulusal üretici fiyatı yerine ürün ve bölge bazında fiyat takibi yapılması önerilmektedir. 2026 yılında yüksek enflasyon, lojistik maliyetler ve döviz kuru hareketleri gıda fiyatlarının öngörülebilirliğini zorlaştırmaktadır.

Ürün + Miktar	Fiyat (SDG- Sudan Lirası)	Fiyat (1 USD = 7.400 SDG)
Yoğurt (850 gram)	16.500 SDG	**2,23 USD**
Buğday Unu (1 kg)	6.000 SDG	**0,81 USD**
Yemeklik Sıvı Yağ (1 Litre)	22.000 SDG	**2,97 USD**
Toz Şeker (1 kg)	7.500 SDG	**1,01 USD**
Süt (1 Litre)	12.500 SDG	**1,69 USD**
Ekmek (7 adet)	4.200 SDG	**0,57 USD**
Kırmızı Et (1 kg)	64.000 SDG	**8,65 USD**
Tavuk Eti (1 kg)	58.000 SDG	**7,84 USD**

1.3. Yerli Üretici Firmalar ve Üretici Birlikleri

Sudan gıda sektöründe büyük sanayi şirketlerinin yanı sıra çok sayıda küçük ve orta ölçekli üretici, çiftçi grubu, tüccar, işlemeci ve dağıtıcı faaliyet göstermektedir.
Özellikle tarımsal değer zincirlerinde:

- Üretici grupları,
- Kooperatifler,
- Tarımsal birlikler,
- Gıda üreticileri,
- İthalatçılar,
- Toptancılar,
- Distribütörler önemli rol oynamaktadır.

1.4. Perakende ve Toptan Satışlar

Sudan gıda dağıtım sistemi geleneksel toptan ticaret, yerel pazarlar, distribütörler, süpermarketler ve küçük perakende noktalarının birlikte bulunduğu karma bir yapı göstermektedir. Çatışma sonrasında pazarların parçalanması nedeniyle Port Sudan, Kassala, Gedaref, Nil Nehri ve Hartum gibi merkezler arasında fiyat ve ürün bulunabilirliği farklılık gösterebilmektedir. Türk firmalarının doğrudan perakende satış yerine, başlangıç aşamasında güvenilir yerel ithalatçı/distribütörlerle çalışması pazara giriş riskini azaltabilir.

2. SUDAN'IN GIDA SEKTÖRÜNDE DIŞ TİCARETİ

Sudan Merkez Bankası'nın Ocak–Haziran 2026 dış ticaret verilerine göre, Sudan'ın toplam mal ihracatı yaklaşık 1,816 milyar ABD doları, ithalatı ise yaklaşık 4,517 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Buna göre, söz konusu dönemde dış ticaret açığı yaklaşık 2,701 milyar ABD doları olmuştur.

2.1. Sudan'ın En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği Ülkeler

Sudan'ın gıda ithalatında (GTİP 01-24) coğrafi yakınlığın avantajıyla **Mısır** ve temel gıda tedarikçisi **Hindistan** başı çekmektedir. Re-export ticaretiyle **Birleşik Arap Emirlikleri** ile işlenmiş gıda ürünleriyle **Suudi Arabistan** üst sıraları izlerken; **Türkiye** bitkisel yağ, bakliyat ve unlu mamullerdeki gücüyle öne çıkmaktadır. Buğday tedarikinde ise **Rusya** ve **Avustralya** kritik rol oynamaktadır.

Ülke bazlı detaylı dağılım, tedarik edilen başlıca ürün grupları ve veri kaynakları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Sıra	Ülke Adı	Tahmini İthalat Değeri ($)	Pay (%)	Başlıca İthal Edilen Gıda Ürünleri	Birincil Kaynak ve Veri Dönemi
1	Mısır	385.000.000 $	%23,5	İşlenmiş gıdalar, un, şeker, taze meyve ve sebze	CBoS / COMESA / BM Comtrade (2025/2026 Bülteni)
2	Hindistan	270.000.000 $	%16,5	Ham şeker, pirinç, çay, baharat, buğday unu	ITC Trade Map / Hindistan Ticaret Bakanlığı (2025)
3	Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)	210.000.000 $	%12,8	Re-export bitkisel yağlar, ambalajlı perakende gıda, pirinç	BM Comtrade Mirror Verileri (2025/2026)

4	Suudi Arabistan	175.000.000 $	%10,7	Süt ürünleri, fırıncılık mamulleri, hurma, atıştırmalıklar	CBoS Dış Ticaret Bülteni / Suudi Gümrükleri (2025)
5	Türkiye	145.000.000 $	%8,8	Ayçiçek yağı, bakliyat (mercimek/nohut), un, makarna, salça	T.C. Ticaret Bakanlığı / TÜİK (2025 Tam Yıl)
6	Rusya Federasyonu	120.000.000 $	%7,3	Dökme buğday, tahıl ürünleri	FAO GIEWS / CBoS Tahıl İthalat Takibi (2025/2026)
7	Çin	95.000.000 $	%5,8	Gıda müstahzarları, konserve ürünler, özel tarım ürünleri	Çin Gümrük İdaresi / CEIC Data (2025–2026)
8	Brezilya	85.000.000 $	%5,2	Ham/işlenmiş şeker, dondurulmuş tavuk eti, mısır	WITS Dünya Bankası / BM Comtrade (2025)
9	Avustralya	55.000.000 $	%3,4	Ekmeklik buğday, arpa, bakliyat	ITC Trade Map / FAO Tahıl İthalat Verisi (2025/2026)
10	Ürdün	35.000.000 $	%2,1	İşlenmiş gıdalar, sebze müstahzarları	BM Comtrade Mirror Verileri (2025)
	TOPLAM (İlk 10 Ülke)	**1.575.000.000 $**	**%96,1**	**Sudan Geneli Toplam Gıda**	**CBoS Yıllık Toplam**

	İthalatı: ~1,8 Milyar $	**Gıda Maddeleri İthalat Verisi**

Açıklama: Tablo verileri; Sudan Merkez Bankası Dış Ticaret İstatistiki Bülteni'ndeki toplam gıda maddeleri ithalat tutarı (~1,8 milyar $) esas alınarak, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı ve Uluslararası Ticaret Merkezi Ticaret Haritası) istatistikleri vasıtasıyla partner ülkelerin pazar payları hesaplanarak oluşturulmuş olup tahminidir.

2.2. Sudan'ın En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği Ülkeler

Sudan'ın gıda ve tarım ürünleri ihracatında **susam, yer fıstığı, Arap zamkı, canlı hayvan ve et, hibiskus, meyve ve sebzeler ile diğer tarımsal ürünler** öne çıkmaktadır. 2026 yılının ilk yarısında susam ihracatı yaklaşık **130,1 milyon ABD doları**, canlı hayvan ve et ihracatı ise yaklaşık **287,7 milyon ABD doları** seviyesinde gerçekleşmiştir.

2.3. Altılı Tarife Bazında En Fazla İthal Edilen Gıda Ürünleri

Sudan'ın genel ithalatında buğday, şeker ve petrol ürünleri önemli kalemlerdir. Dünya Entegre Ticaret Çözümü Sudan ticaret verilerinde 100110 GTİP kodlu durum buğdayı ve 170199 GTİP kodlu şeker önemli ithalat kalemleri arasında yer almaktadır.

GTİP (6 hane)	**Ürün**	**Sudan İthalatı ($)**	**Türkiye'den İthalat ($)**
1001.10 / 1001.90	Buğday ve mahlut (Durum buğdayı dahil)	420.000.000$\ 12.500.000 $	%2,98
1701.99	Rafine şeker ve kamış şekeri	310.000.000$\ 4.500.000 $	%1,45
1101.00	Buğday unu veya mahlut unu	185.000.000$\ 38.000.000 $	%20,54
1512.11 / 1512.19	Ayçiçeği tohumu veya aspir yağları	140.000.000$\ 52.000.000 $	%37,14
0713	Kuru baklagiller (Mercimek, nohut, fasulye)	75.000.000$\ 18.500.000 $	%24,67
1902	Makarnalar ve şehriye	35.000.000$\ 14.200.000 $	%40,57

GTİP (6 hane)	Ürün	Sudan İthalatı ($)	Türkiye'den İthalat ($)
1905	Ekmekçilik, pastacılık mamulleri, bisküvi	48.000.000$\ 8.500.000 $	%17,71
2106	Diğer gıda müstahzarları	62.000.000$\ 3.200.000 $	%5,16
0402	Süt ve krema (Konsantre/şekerli)	55.000.000$\ 1.100.000 $	%2,00
2002	Domates salçası ve konserve domates	28.000.000$\ 6.400.000 $	%22,86

Kaynak ve Not: Veriler Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Trade Map, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı (BM Comtrade) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ihracat verilerinden derlenmiştir. Türkiye'nin pazar payı; (Türkiye'den İthalat / Sudan Toplam İthalatı) * 100 formülüyle hesaplanmıştır.

2.4. Altılı Tarife Bazında En Fazla İhraç Edilen Gıda Ürünleri

Sudan'ın gıda ve tarımsal ihracatında başlıca ürünler arasında susam, canlı hayvan, yer fıstığı, arap zamkı ve diğer tarımsal ürünler bulunmaktadır. Sudan Merkez Bankası verilerine göre 2026 yılının ilk yarısında susam ihracatı yaklaşık **130,1 milyon ABD doları**, canlı hayvan ve et ihracatı yaklaşık **287,7 milyon ABD doları**, arap zamkı ise yaklaşık **35,5 milyon ABD doları** seviyesindedir.

3. TÜRKİYE'NİN SUDAN GIDA PAZARINDAKİ KONUMU

Gıda ürünleri, Türkiye'nin Sudan'a yönelik ihracatında önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin Sudan'a gerçekleştirdiği toplam ihracat içerisinde gıda ürünlerinin yanı sıra makine ve ekipman, elektrikli cihazlar, demir-çelik ürünleri, plastik ürünler ve diğer sanayi ürünleri de önemli paya sahiptir.

Türkiye'nin Sudan'a başlıca ihraç ettiği gıda ürünleri arasında kuru baklagiller, ayçiçeği/aspir/pamuk tohumu yağları, buğday unu, mayalar ve diğer gıda müstahzarları bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı verilerine göre Türkiye'nin Sudan'a toplam ihracatı 2025 yılında yaklaşık 343,8 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun içerisinde hayvansal veya bitkisel yağlar ve bunların ürünleri yaklaşık 117,9 milyon ABD doları, yenilebilir sebzeler ve belirli kök ve yumru ürünleri yaklaşık 77,6 milyon ABD doları, çeşitli gıda müstahzarları ise yaklaşık 14,6 milyon ABD doları tutarında gerçekleşmiştir.

2026 yılının ilk yarısında (H1 2026) ise Türkiye'nin Sudan'a toplam ihracatı yaklaşık 150 milyon ABD doları seviyesine ulaşmış olup, bu durum Türk firmalarının sahaya dönüşü, gelişen

lojistik imkanlar ve ortak ekonomik mekanizmaların tekrar işletilmesiyle ticaretteki net toparlanmayı göstermektedir.

3.2. Türkiye'nin Başlıca Gıda İhracat Kalemleri

Ürün Grubu	2025 Türkiye'nin Sudan'a İhracatı
Hayvansal ve bitkisel yağlar	117,86 milyon $
Yenilebilir sebzeler, kök ve yumrular	77,61 milyon $
Çeşitli gıda müstahzarları	14,55 milyon $
Öğütme ürünleri, malt, nişasta vb.	3,89 milyon $

Özellikle ayçiçeği, aspir ve pamuk tohumu yağları Türkiye'nin Sudan'a ihracatında dikkat çekmektedir. 2025 yılında bu ürün grubunun önemli bölümünü ayçiçeği/aspir/pamuk tohumu yağı oluşturmuştur. Kaynak: Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı.

3.3. Türkiye-Sudan Gıda Ticareti İçin Potansiyel Alanlar

Türk firmaları açısından potansiyel alanlar arasında:

- Bitkisel yağlar,
- Un ve tahıl ürünleri,
- Kuru bakliyat,
- Makarna,
- Bisküvi ve unlu mamuller,
- Salça ve işlenmiş sebze ürünleri,
- Süt ürünleri,
- Gıda katkı ve müstahzarları,
- Gıda ambalajları,
- Gıda işleme makineleri,
- Un değirmeni ekipmanları,
- Yağ işleme ve rafinasyon ekipmanları,
- Soğuk zincir ekipmanları yer almaktadır.

4. 4. İHRACAT YOLUYLA PAZARA GİRİŞ

4.1. Hedef Bölgeler / Şehirler

Türk firmalarının Sudan gıda pazarına girişinde hedef bölgeler; yalnızca tarımsal üretim kapasitesi açısından değil, gıda tüketimi, gıda üretimi ve işleme kapasitesi, toptan ve perakende dağıtım ağları, ithalat altyapısı ve ticari faaliyetlerin yoğunluğu dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Hartum / Hartum Kuzeyi

Hartum, Sudan'ın en önemli ticaret ve tüketim merkezlerinden biri olup, gıda üreticileri, işleyicileri, toptancıları, distribütörleri ve perakendecilerinin yoğunlaştığı başlıca pazardır. Hartum Kuzeyi ise sanayi bölgeleri ve gıda üretim tesisleri açısından özellikle önem taşımaktadır. DAL

Food gibi büyük şirketlerin un, süt ve süt ürünleri, şeker, makarna, içecekler ve diğer temel gıda ürünlerinde önemli faaliyetleri bulunmaktadır.

Port Sudan

Port Sudan, Sudan'ın ana deniz ticaret kapısı olup özellikle **gıda ithalatı, ithalata dayalı dağıtım ve uluslararası tedarik zincirleri** açısından kritik öneme sahiptir. Türk gıda ihracatçıları açısından deniz yoluyla ülkeye girişte ve ithal ürünlerin dağıtımında başlıca merkezlerden biridir.

Kassala

Kassala, Doğu Sudan'ın önemli ticaret ve dağıtım merkezlerinden biridir. Doğu ticaret koridoruna yakınlığı ve aktif ticari piyasaları nedeniyle gıda ürünlerinin bölgesel dağıtımı açısından önem taşımaktadır. Gıda işleme, soğuk zincir, depolama ve ilgili özel sektör faaliyetleri bakımından da potansiyel bulunmaktadır.

Gedaref

Gedaref yalnızca önemli bir tarımsal üretim bölgesi değil, aynı zamanda **gıda işleme ve katma değerli üretim** açısından da önem taşımaktadır. Özellikle tahıl ve yağlı tohumların işlenmesi, un üretimi, yağ üretimi ve ilgili gıda işleme ekipmanları bakımından potansiyel taşımaktadır.

Kosti / White Nile Eyaleti

Kosti, Beyaz Nil bölgesinin önemli ticaret ve ulaşım merkezlerinden biridir. Nil üzerindeki konumu ve merkezi ve güney Sudan'daki önemli ticaret güzergâhlarıyla bağlantısı nedeniyle gıda dağıtımı, gıda işleme ve bölgesel ticaret açısından potansiyel taşımaktadır.

Nil Nehri Eyaleti / Atbara

Nil Nehri Eyaleti, gıda işleme, depolama ve dağıtım faaliyetleri açısından önemlidir. Atbara ise kuzey ve orta Sudan arasındaki ticari bağlantılar açısından önemli bir merkez olup gıda ürünlerinin bölgesel dağıtımı için değerlendirilebilir.

El Obeid

El Obeid, Batı Sudan'ın önemli ticaret merkezlerinden biri olup geniş bir bölgesel tüketim ve dağıtım pazarına hizmet etmektedir. Gıda ürünleri, temel tüketim malları ve gıda işleme faaliyetleri açısından önemli bir bölgesel pazar niteliğindedir.

Dongola

Dongola, Kuzey Sudan'daki önemli bölgesel merkezlerden biri olup gıda ürünleri ve temel tüketim mallarının bölgesel dağıtımı açısından değerlendirilebilir.

Diğer Bölgeler

Ürünün niteliğine ve dağıtım stratejisine bağlı olarak **Nyala** gibi diğer büyük şehirler de ikincil pazarlar veya bölgesel dağıtım merkezleri olarak dikkate alınabilir. Ancak bu bölgelerin ticari potansiyeli; güvenlik koşulları, satın alma gücü, ulaşım bağlantıları ve yerel distribütörlerin faaliyetlerine bağlı olarak farklılık göstermektedir.

4.2. Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazar Yapısı

Sudan gıda pazarı; büyük sanayi holdingleri, kamu destekli kuruluşlar, yerel üreticiler, ithalatçılar, bölgesel distribütörler, toptancılar ve geleneksel perakende ağlarından oluşmaktadır. Türk firmalarının pazara girişinde, yerel ortak ve distribütörlerin finansal gücü, depolama/soğuk zincir altyapısı, dağıtım ağı yaygınlığı ve ithalat operasyon tecrübesinin detaylı değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

4.2.1. Sektördeki Başlıca Şirketler ve Holdingler

- **DAL Group (DAL Food):** Sudan'ın en büyük özel holdingi konumunda olup un öğütme, süt ve süt ürünleri, paketleme, makarna ve içecek sektörlerinde pazar lideridir. Sayga (un/tahıl), CAPO (süt ürünleri) ve Nobo (makarna) markalarıyla öne çıkmaktadır.
- **Al-Berier Group (Muawiyah Elberier Group):** Gıda işleme, şekerli mamuller, bisküvi, meyve suyu, bitkisel yağlar ve ambalaj sanayiinde geniş üretim ve dağıtım ağına sahip Sudan'ın önde gelen sanayi gruplarındandır.
- **Elnefeidi Group:** Lojistik, soğuk zincir, tarımsal emtia ticareti ve gıda ithalatında güçlü tedarik zinciri ve dağıtım altyapısına sahip köklü holdinglerdendir.
- **Arafa Group:** Tahıl kırma/öğütme, buğday unu ve yemeklik yağ işleme alanlarında sektörün önemli aktörlerindendir.
- **Saria Industrial Group:** Gıda imalatı, işleme tesisleri ve endüstriyel ambalaj çözümleri alanında faaliyet göstermektedir.

4.2.2. İlgili Oda / Birlik / Dernekler ve Kamu Kurumları

- Sudanese Businessmen and Employers Federation (Sudan İş adamları Federasyonu)
- Sudanese Chambers of Commerce (Sudan Ticaret Odaları)
- Tarımsal Üretici Birlikleri
- Gıda Üreticileri ve İşleme Tesisleri Birlikleri
- Sudan Standards and Metrology Organization (SSMO- Sudan Standartlar Örgütü)
- Sudanese Customs Authority (Sudan Gümrük İdaresi)
- Central Bank of Sudan (CBoS - Sudan Merkez Bankası)

4.3. Sektörün İthalatında Gerekli Belgeler

Ürünün niteliğine göre değişmekle birlikte, ithalat işlemlerinde genel olarak aşağıdaki belgeler talep edilebilmektedir:

- Ticari fatura
- Çeki listesi (Packing List)

- Menşe şahadetnamesi
- Konşimento
- Sağlık ve gerekli hallerde bitki sağlığı sertifikaları
- Ürün analiz veya uygunluk belgeleri
- Gerekli ithalat izinleri veya ilgili makamların onayları
- Sigorta belgeleri

Gıda ürünlerinde, özellikle sağlık, güvenlik, standart ve uygunluk gereklilikleri bakımından ürün bazındaki belge ve izinlerin sevkiyattan önce ilgili Sudan makamları ve ithalatçı ile teyit edilmesi gerekmektedir. Sudan'da gıda ürünleri için sağlık ve standartlara ilişkin ilgili makamların onayı gerekebilmektedir.

4.4. Sevk Öncesi İnceleme ve Uygunluk Kontrolleri

Sudan Standards and Metrology Organization (SSMO), belirli ürünlerde standartlara uygunluk ve ithalat kontrolleri uygulamaktadır. SSMO'nun yayımladığı düzenlemelerde, 90/2022 sayılı karar kapsamındaki ürünlerde yetkilendirilmiş uluslararası gözetim şirketleri tarafından sevk öncesi inceleme ve test yapılmasına ilişkin gereklilikler bulunmaktadır. SSMO ayrıca ürünlerin ilgili Sudan standartlarına uygunluğunun sevkiyat öncesinde kontrol edilmesini öngörmektedir.
Bu nedenle Türk ihracatçıların ürün bazında SSMO gerekliliklerini sevkiyattan önce kontrol etmeleri önemlidir.

4.5. Önemli Fuarlar

Gıda sektöründe Sudan'daki ulusal ve sektörel fuarlar, ithalatçı ve distribütörlerle doğrudan temas kurulması açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak 2023 yılında yaşanan çatışmalar öncesinde, Khartoum International Fair (Uluslararası Hartum Fuarı), FOODEX Africa (Gıda ve Gıda Teknolojileri Fuarı) ve AGRI AFRICA gibi başkent Hartum'daki fuar alanlarında (Burri Fuar Alanı) gıda, tarım ve ambalaj sektörlerine yönelik geniş çaplı uluslararası fuarlar düzenlenmekteydi. Bu büyük organizasyonlar, ülkeye giriş yapmak isteyen uluslararası tedarikçiler için kritik buluşma noktalarıydı.

Mevcut durumda Hartum merkezli büyük fuar faaliyetleri kesintiye uğramış olmakla birlikte; Sudan Mango Festivali (Sudan Mango Fair) gibi ülkenin tarımsal üretim merkezlerinde (Gedaref, Kassala, Nil Nehri Eyaleti vb.) düzenlenen bölgesel tarım ve hasat festivalleri, yerel üreticiler ve tedarikçiler açısından önemini korumaktadır.

4.6. Ticaret Heyetleri

Gıda ürünleri, tarımsal işleme makineleri, ambalajlama ve gıda sanayi yatırımlarına yönelik Türkiye-Sudan ticaret heyetleri, pazara giriş açısından oldukça işlevsel bir araç niteliğindedir. Bu tür heyetler, Türkiye-Sudan Tarımsal İş Birlikleri ve Ortaklık Anlaşmaları ile Karma Ekonomik Komisyon protokolleri çerçevesinde oluşturulan güçlü hükümetler arası altyapıyı temel alarak kurgulanmalıdır. Özel sektör girişimlerinin bu ikili mekanizmalarla desteklenmesi, Türkiye'nin teknolojik ve sanayi birikimi ile Sudan'ın tarımsal potansiyelinin etkin bir şekilde buluşturulmasını sağlayacaktır.

Bu kapsamda, aynı heyet bünyesinde özellikle aşağıdaki sektör temsilcileri bir araya getirilebilir:

- Gıda üreticileri
- Un değirmeni ve unlu mamul makine üreticileri
- Yağ işleme ve işleme teknolojileri firmaları
- Ambalaj şirketleri
- Soğuk zincir ve lojistik firmaları
- Gıda işleme makineleri üreticileri
- Tarımsal sanayi yatırımcılar

4.7. Kamu İhaleleri

Gıda sektörüne yönelik kamu ihaleleri ve tedarik fırsatları, özellikle gıda ürünleri, işlenmiş gıdalar, un ve tahıl ürünleri, yemeklik yağlar, bakliyat, süt ürünleri ve diğer temel gıda ürünlerinin tedarikine ilişkin ihaleler kapsamında takip edilebilir.

Özellikle **WFP, UNDP, FAO ve Sudan'da faaliyet gösteren diğer uluslararası kuruluşların** gıda tedarik programları, Türk gıda üreticileri, ihracatçıları ve tedarikçileri açısından potansiyel fırsatlar sunabilir. Türk firmalarının ilgili ihale duyurularını düzenli olarak takip etmeleri ve gerekli tedarikçi kayıt işlemlerini önceden tamamlamaları önerilmektedir.

4.8. Ticaret Anlaşmaları

Sudan, bölgesel ve Arap ticaret düzenlemeleri kapsamında çeşitli ticari anlaşmalara ve ekonomik yapılara dahildir. Türk firmalarının ürün bazında gümrük vergisi avantajlarını değerlendirebilmesi için her ürünün HS kodu üzerinden güncel tarife oranlarının ayrıca kontrol edilmesi gerekmektedir.

4.9. Tercihli Tarife Belgeleri

Tercihli tarife uygulanması söz konusu olduğunda ürünün menşe kuralları ve ilgili menşe belgeleri mutlaka kontrol edilmelidir. Türkiye ile Sudan arasındaki ürün bazlı ticari uygulamalar için güncel mevzuat ve Sudan gümrük uygulamaları sevkiyat öncesinde teyit edilmesi önemle tavsiye edilmektedir.

4.10. Standartlar

Sudan'da standartlar ve uygunluk denetimleri açısından temel kurumlardan biri Sudan Standards and Metrology Organization (SSMO)'dur. SSMO, standartların hazırlanması, kalite kontrolü, ölçüm ve uygunluk denetimi alanlarında yetkili kurumdur. Kurumun yayımladığı mevzuatta gıda ve diğer ürün gruplarına ilişkin özel ithalat şartları bulunmaktadır.

4.11. Etiketleme

Gıda ürünlerinde etiketleme gereklilikleri ürün bazında kontrol edilmelidir.
Türk ihracatçıların özellikle:

- Ürün adı,
- Içerik,
- Net miktar,
- Üretim tarihi,
- Son kullanma tarihi,
- Üretici bilgileri,
- Menşe,
- Parti numarası,
- Saklama koşulları gibi bilgilerin Sudan mevzuatına uygun şekilde sunulmasını sağlamaları gerekmektedir.

4.12. Ambalajlama

Sudan'ın sıcak iklimi, uzun taşıma mesafeleri ve bazı bölgelerde depolama altyapısının sınırlı olması nedeniyle dayanıklı ambalajlama önemlidir.

Özellikle:
- Güneş ve sıcaklığa dayanıklı ambalaj,
- Nem koruması,
- Taşıma sırasında darbelere dayanıklılık,
- Uzun raf ömrü,
- Uygun konteyner dikkate alınmalıdır.

4.13. Lojistik

Port Sudan, Sudan'ın deniz ticaretinde temel giriş noktasıdır. Türkiye'den Sudan'a ihracatta denizyolu taşımacılığı temel seçeneklerden biri olmakla birlikte, Port Sudan sonrasında iç taşımacılık, güvenlik, yakıt maliyetleri ve yol koşulları dikkate alınmalıdır.

Soğuk zincir gerektiren gıda ürünlerinde:
- Soğutma desteğine sahip konteyner,
- Jeneratör desteği,
- Sıcaklık takibi,
- Sigortalı lojistik hizmeti önem taşımaktadır.

4.14. Dağıtım Kanalları

Türk firmaları için temel dağıtım modeli:
Türk Üretici → Sudanlı İthalatçı → Distribütör/Toptancı → Perakendeci → Tüketici
Şeklinde oluşturulabilir.
Daha ileri aşamada:
Türk Üretici → Yerel Ortak → Sudan'da Üretim/Paketleme → Dağıtım
Modeli değerlendirilebilir.

4.15. E-Ticaret

Sudan'da e-ticaret geleneksel dağıtım kanallarının yerine tamamen geçmekten şu aşamada çok uzak olmakla birlikte gelecekte özellikle şehirlerde tüketiciye ulaşmak için gelişme potansiyeline sahip olduğu değerlendirilmektedir.

4.15.1. Ülkedeki Pazaryerleri

Ürün bazında faaliyet gösteren yerel çevrim içi satış platformları ve sosyal medya tabanlı ticaret kanalları araştırılmalıdır.

4.15.2. Özel Günler ve Bayramlar

Ramazan, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı dönemleri gıda tüketiminin ve belirli ürün gruplarına yönelik talebin arttığı dönemler olarak dikkate alınabilir.

4.15.3. Sosyal Medya

Facebook, WhatsApp, Instagram ve diğer sosyal medya kanalları ürün tanıtımı ve distribütörlerle iletişim açısından kullanılabilir.

4.15.4. Gümrük Vergileri ve Muafiyetler

E-ticaret gönderilerinde uygulanacak vergiler ürün ve gönderi niteliğine göre değerlendirilmelidir.

4.15.5. E-Ticaret Düzenlemeleri

Gümrük, ödeme, tüketici koruması ve ithalat mevzuatının ürün bazında kontrol edilmesi gerekmektedir.

4.15.6. E-Ticaret Lojistiği

Hızlı kargo, hava kargo ve yerel teslimat hizmetlerinin kullanılabilirliği ürün ve bölgeye göre değerlendirilmelidir.

4.16. Tanıtım ve Pazarlama

Türk gıda ürünleri için pazarlama faaliyetlerinde:

- Ürün kalitesi,
- Fiyat/performans,
- Helal uygunluğu,
- Güvenilir tedarik,
- Ambalaj kalitesi,
- Ürün çeşitliliği öne çıkarılabilir.

B2B tanıtımlarda yerel ithalatçı ve distribütörlerle doğrudan görüşmeler, sektörel fuarlar ve ticaret heyetleri etkili kanallar olabilir.

4.17. Tüketici / Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Sudan'daki gıda talebi büyük ölçüde temel ve uygun fiyatlı ürünlere yönelmektedir. Ekonomik koşullar nedeniyle fiyat önemli bir belirleyici olmakla birlikte, güvenilirlik, raf ömrü, ürün kalitesi ve Helal uygunluğu da özellikle işlenmiş gıda ürünlerinde dikkate alınmaktadır. Gıda ürünlerinin güvenilir ve düzenli tedariki pazar açısından önemini korumaktadır.

4.18. Vergiler

Gıda ürünlerine uygulanacak gümrük vergileri, KDV, diğer ithalat vergileri, harç ve ücretler; ürüne, HS koduna ve gümrük sınıflandırmasına göre değişiklik gösterebilmektedir. Gıda ürünleri bakımından uygulanacak tarife oranı ve diğer ithalata ilişkin mali yükümlülükler, sevkiyat öncesinde ilgili Sudan gümrük tarife cetveli üzerinden kontrol edilmelidir.

Türk ihracatçıların, uygulanacak gümrük vergileri, vergiler, harçlar, ücretler ve ürüne özgü muafiyet veya diğer gereklilikleri işlem öncesinde Sudan Gümrük İdaresi ve yerel ithalatçı ile teyit etmeleri önerilmektedir.

4.19. Tarife Dışı Engeller

Başlıca potansiyel engeller:

- Uygunluk kontrolleri,
- Ürün standartları,
- Belge gereklilikleri,
- Sevk öncesi inceleme,
- Etiketleme,
- İthalat izinleri,
- Döviz temini,
- Bankacılık kanallarının sınırlılığı,
- Lojistik maliyetleri,
- Güvenlik ve yol koşullarıdır.

5. SEKTÖRDE TÜRK İHRACATÇILARIMIZI BEKLEYEN FIRSATLAR

1. Gıda arz açığının azaltılması

Ülke ortamı üretim ve tedarik zincirleri üzerindeki etkisi, güvenilir gıda tedarikçileri için alan oluşturmaktadır.

2. Bitkisel yağlar

Türkiye'nin Sudan'a mevcut ihracatında güçlü bir konuma sahip olan bitkisel yağlar önemli bir ticaret alanıdır. 2025 yılında Türkiye'nin Sudan'a hayvansal ve bitkisel yağlar ihracatı yaklaşık 117,9 milyon dolar olmuştur.

3. Kuru bakliyat ve temel gıdalar

Temel gıda ürünlerinde düzenli ve güvenilir tedarik ihtiyacı bulunmaktadır.

4. Gıda işleme makineleri

Un değirmenleri, yağ işleme tesisleri, paketleme makineleri, soğuk zincir ve diğer gıda makinelerinde yatırım ve yenileme ihtiyacı bulunmaktadır.

5. Yerel üretim ve ithal ikamesi

Orta vadede ithal edilen işlenmiş gıda ürünlerinin bir bölümünün Sudan'da üretilmesi ve paketlenmesi yatırım fırsatı yaratabilir.

6. SEKTÖRDE TÜRK İHRACATÇILARIMIZI BEKLEYEN TEHDİTLER

- Olası güvenlik koşulları,
- Lojistik maliyetleri,
- Döviz kuru oynaklığı,
- Yüksek enflasyon,
- Ödeme ve riskleri,
- İthalat prosedürlerinde değişiklikler,
- Ürün standartları ve uygunluk gereklilikleri,
- Depolama altyapısındaki yetersizlikler,
- Soğuk zincir sorunları,
- Yerel satın alma gücündeki düşüş,
- Pazarların bölgesel olarak parçalanması.

7. GIDA SEKTÖRÜNDE İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN FİRMALARA ÖNERİLER

1. Sudan pazarına girişte güvenilir ve mali açıdan güçlü yerel ithalatçı/distribütörlerle çalışılması.
2. İlk aşamada doğrudan mamul gıda ihracatıyla pazarın test edilmesi.
3. Ürünlerin Sudan'ın fiyat hassasiyetine uygun ambalaj ve gramajlarda sunulması.
4. Sevkiyat öncesinde SSMO ve diğer ilgili kurumların ürün bazlı gerekliliklerinin teyit edilmesi.
5. Ödeme koşullarında mümkün olduğunca güvenli ve teyit edilebilir finansman yöntemlerinin kullanılması.
6. Port Sudan merkezli lojistik planlama yapılması.
7. Soğuk zincir ürünlerinde soğutmalı konteyner ve güvenilir yerel lojistik firmalarının kullanılması.
8. Orta vadede yerel paketleme ve fason üretim olanaklarının değerlendirilmesi.
9. Uzun vadede yerel ortaklarla ortak girişim ve doğrudan yatırım modellerinin değerlendirilmesi.
10. Gıda makineleri ihracatının mamul gıda ihracatıyla birlikte ele alınması.

8. BELİRTİLMESİNDE FAYDA GÖRÜLEN DİĞER HUSUSLAR

Sudan gıda sektörünün değerlendirilmesinde yalnızca nihai tüketici pazarı değil; gıda üretimi ve işleme, paketleme, depolama, lojistik, dağıtım ve ithalat tedarik zincirleri de dikkate alınmalıdır.

Özellikle iç karışıklık sonrası dönemde yatırım fırsatları yalnızca mevcut gıda işleme tesislerinin işletilmesiyle sınırlı olmayıp, zarar gören tesislerin rehabilitasyonu ve modernizasyonu, üretim kapasitesinin artırılması, paketleme ve depolama altyapısının geliştirilmesi ve dağıtım ağlarının iyileştirilmesini de kapsamaktadır.

9. GENEL DEĞERLENDİRME

Sudan gıda sektörü, iç karışıklığın neden olduğu üretim ve tedarik sorunları nedeniyle yüksek düzeyde ihtiyaç ve arz açığı ile karşı karşıyadır. Bununla birlikte ülkenin geniş tarımsal kaynakları, önemli hayvancılık potansiyeli ve büyük iç pazarı, orta ve uzun vadede gıda üretimi ve işleme sektörlerinde yatırım fırsatları yaratmaktadır.

Türkiye açısından Sudan pazarı, mevcut ticaret ilişkilerinin geliştirilmesi ve gıda sanayisinin yeniden yapılanma sürecine Türk şirketlerinin daha fazla katılım sağlaması açısından değerlendirilebilir.

Özellikle bitkisel yağlar, kuru bakliyat, un ve tahıl ürünleri, işlenmiş gıdalar, ambalajlama, gıda işleme makineleri, soğuk zincir ve tarımsal ürünlerin yerel olarak işlenmesine yönelik yatırımlar öne çıkan alanlardır. Ancak pazara giriş kararlarının ürün, bölge, ödeme yöntemi, lojistik güzergâhı ve yerel ortak bazında ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

10. YARARLI ADRESLER

T.C. Hartum Ticaret Müşavirliği
Sudan Central Bureau of Statistics
Central Bank of Sudan (CBOS)
Sudan Customs Authority
Sudan Standards and Metrology Organization (SSMO)
Ministry of Agriculture and Forestry – Sudan
Sudanese Businessmen and Employers Federation
Sudan Chambers of Commerce
UNDP Sudan
FAO Sudan
World Food Programme – Sudan

SORUMLULUK REDDİ VE YASAL UYARI

Müşavirliğimizce hazırlan bu bilgi notu; uluslar ve uluslararası kurum ve kuruluşların raporları, kamuya açık kaynaklar ile mevcut veriler esas alınarak yalnızca genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Belgede yer alan değerlendirmeler, analizler ve görüşler hiçbir şekilde

Müşavirliğimiz görüşlerini yansıtmamakta, bağlayıcı nitelik taşımamakta; resmi bir tavsiye, yönlendirme, taahhüt veya garanti oluşturmamaktadır.

Bu çalışmada yer alan bilgi, veri ve değerlendirmeler kesinlikle herhangi bir idari, hukuki veya cezai süreçte iddia, tespit veya suçlama dayanağı olarak kullanılamaz; bu amaçla delil gösterilemez.

Bu notun belirtilen hususların aksine kullanımı, amacından saptırılması ya herhangi bir suçlama dayanağı yapılması halinde tüm idari, hukuki ve cezai sorumluluk tamamen bilgi notunu bu şekilde kullanan taraf/kişilere aittir. Bilgi notunu hazırlayan Müşavirliğimizin, bu tür usulsüz veya aykırı kullanımlardan doğabilecek hiçbir iddia, talep, zarar veya cezai sorumluluk karşısında mükellefiyeti bulunmamaktadır.

11. KAYNAKÇA

1. Central Bank of Sudan, *Economic & Financial Statistics Review, January–June 2026*, Issue 2/2026, Volume 65.
2. Food and Agriculture Organization (FAO), *FAO GIEWS Country Brief – Sudan*, 3 September 2026.
3. FAO, *Sudan: New FAO assessment warns of escalating food and livelihood crisis*, 2026.
4. FAO, *Five Things You Should Know About Sudan's Food Crisis*, 2026.
5. World Food Programme, *Global Report on Food Crises 2026*.
6. WFP/FAO/UNICEF, *Risk of Famine Persists as Nearly 19.5 Million People Face Acute Food Insecurity in Sudan*, 15 May 2026.
7. UNDP Sudan / ITC, *Sudan Agri-food and Market Resilience Analysis (SAMRA)*, 4 August 2026.
8. UNDP Sudan, *Sudan Private Sector Engagement Strategy 2026–2028*, 29 April 2026.
9. T.C. Ticaret Bakanlığı, *Sudan Ülke Profili*, 2025/2026.
10. Sudan Standards and Metrology Organization (SSMO), ilgili ithalat ve uygunluk mevzuatı.
11. UN Comtrade / World Bank WITS, Sudan dış ticaret verileri.
12. UN Comtrade verileri üzerinden Türkiye'nin Sudan'a ihracatı, 2025.